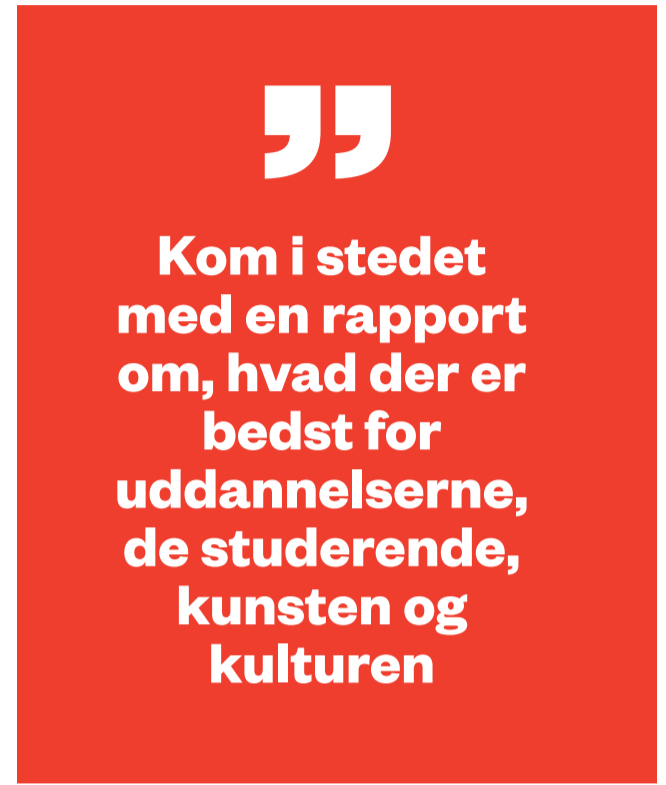

Han er blevet sammenlignet med Orbán, Berlusconi og Trump. Lørdag kan Andrej Babiš blive Tjekkiet premierminister

SAMFUND / 10-11

Flertal skyder forslag om ny struktur for kunstskeoler ned

KULTUR / 15

Sænket kriminel lavalder fik ikke unge til at begå mindre kriminalitet. Tværtimod

14-årige, som blev straffet, mens den kriminelle lavalder var sænket til 14 år, var mere tilbøjelige til at begå ny kriminalitet, end før lavalderen blev sænket. Det viser ny undersøgelse. Dansk Folkeparti ønsker lavalderen sænket til 12 år som led i ny ungdomskriminalitetspakke

Af Tine Toft

I 2010 sænkede den daværende VK-regering den kriminelle lavalder fra 15 til 14 år med støtte fra Dansk Folkeparti. Et af regeringens bærende argumenter dengang var, at det ville virke forebyggende:

»Jeg er sikker på, at en nedsættelse af den kriminelle lavalder vil have en præventiv effekt. Det vil få nogle unge og børn til at tænke sig om en ekstra gang og lade være med at gå ud i kriminelle handlinger,« sagde Venstres

daværende retsordfører, Kim Andersen, under folketingsdebatten om lovens vedtagelse.

Men sådan gik det ikke. Det konkluderer en række forskere fra Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE) og Aarhus School of Business and Social Sciences (BSS) i en ny undersøgelse fra Trygfondens Børneforskningscenter.

Forskerne finder ingen dokumentation for, at sænkelsen af den kriminelle lavalder havde en afskrækkende effekt på de 14-årige. Tværtimod var de 14-årige, der blev påvirket af den sænkede lavalder, mere tilbøjelige til

at begå ny kriminalitet end 14-årige, som begik kriminalitet før sænkelsen af den kriminelle lavalder (lavalderen blev hævet til 15 år i 2012). Det var også mindre sandsynligt, at de 14-årige, som blev påvirket af sænkelsen, blev indskrevet i 9. klasse. Desuden fik de berørte 14-årige lavere karakterer ved afgangseksamen i 9. klasse, viser undersøgelsen.

Konklusionen er klar, siger professor Anna Piil Damm fra Institut for Økonomi på Aarhus BSS, der er en af forskerne bag undersøgelsen:

»Det ser på baggrund af vores resultater ud til, at et system med mindre indblanding fra de retlige myndigheder er at foretrække, hvis man vil mindske kriminaliteten blandt børn og unge – og sikre dem en skolegang,« siger hun.

Dumhed af dimensioner

Socialdemokratiets retsordfører, Trine Bramsen, mener på den baggrund, at VK må anerkende, at en sænkelse af den kriminelle lav-

alder ikke har en præventiv effekt: »De har et ansvar for at indrømme, at det var uklogt og ikke var en god metode til at få ungdomskriminaliteten til at falde, som den daværende regering ellers påstod. Og ikke mindst har de et ansvar for ikke at begå den samme fejl igen. Det ville være en dumhed af dimensioner.«

Trine Bramsen henviser til den ungdomskriminalitetspakke, regeringen er på vej med, som ventes at lægge op til at etablere et ungdomskriminalitetsnævn for børn ned til 12 år.

Dansk Folkeparti ønsker, at man i forbindelse med pakken sænker den kriminelle lavalder til 12 år. Og retsordfører Peter Kofod Poulsen (DF) afviser, at det var en fejl at sænke den kriminelle lavalder, selvom det altså ikke havde en præventiv effekt.

»Det var en god beslutning. Nogle af de her sager var altså ikke bare smårapserier, det var jo faktisk rimelig hård kriminalitet,«

► Fortsættes på side 4

Deutschstunde
Rune Lykkeberg og Peter Nielsen
(Red.)

★★★★★
Politiken

INFORMATION FORLAG

DISPUK
Hverdagsrevolutionær praksis

**Workshop med Todd May:
Intelligent anarkisme - et muligt
svar på tidens politiske kaos**

Denne workshop giver et overblik over anarkismens historie og dens relevans for vores nuværende politiske situation.

Med Todd May • Snekkersten • Den 28. november 2017
Læs mere på www.dispuk.dk • Søg på kursusnr. 830-17

EU - KVINDER - KLIMA SALON
med Britta Thomsen
Tirs. 24/10, 16.30-18.30, Aarhus

Info: VE.dk & kvindemuseet.dk

INFORMATIONS FORLAG

Sænket kriminel lavalder fik ikke ...

► *Fortsat fra forsiden*

siger Peter Kofod Poulsen, der også betoner hensynet til retsfølelsen:

»Der skal være en form for sanktion, og hensigten er jo også, at der skal være retfærdighed og en form for retsfølelse, der skal tages hånd om. Men det ville da være bedre med det system, vi foreslår nu.«

Tilbagefald

Da VK-regering sænkede den kriminelle lavalder fra 15 til 14 år i 2010, trodsede den anbefalingen fra et flertal i den såkaldte Ungdomskommission, regeringen selv havde nedsat. Sænkelsen af den kriminelle lavalder gjaldt kun til 2012, hvor SRSF-regeringen som en af sine første handlinger hævede den kriminelle lavalder til 15 år, sådan som den i øvrigt havde været siden den første danske børnelov fra 1905.

I undersøgelsen af lovændringen har forskerne sammenlignet 14-åriges kriminalitet før og efter sænkelsen af den kriminelle lavalder. De har blandt andet set på tilbagefald – også

kaldet recidiveffekten – hos de 676 unge, som begik en overtrædelse af straffeloven og var 14 år i hele den periode, hvor lavalderen var 14 år.

»Tilbagefaldet til kriminalitet inden for 18 måneder steg med 10 procent blandt de straffelovsovertrædere, som fik behandlet deres sag i systemet allerede som 14-årige,« hedder det i rapportens konklusion.

De fleste unge begik ejendomsforbrydelser som butikstyveri, andet tyveri eller hærværk, og kun en mindre gruppe begik alvorlig kriminalitet. 18 procent af gruppen begik voldskriminalitet.

Professor Anna Piil Damm forklarer, at forskerne i undersøgelsen har sammenlignet med kontrolgrupper af 14-årige før reformen, og at de har taget højde for de unges kriminalitetshistorie, alder på gerningstidspunktet og forældreforhold.

»Vi sammenligner kun dem, der ligner hinanden til forveksling. Og selv om vi kun kan følge dem ud fra data til 9. klasse, ved vi allerede fra forskning, at en manglende eller dårligere 9.-klasseseksamen reducerer sandsynligheden for en ungdoms-

uddannelse. Så vi formoder, det har haft længerevarende konsekvenser for de her unge.«

Unge tænker ikke rationelt

Som forklaring på, at sænkelsen af den kriminelle lavalder øgede tilbagefaldet til kriminalitet, peger forskergruppen på, at de unge i mødet med et voksent retssystem er blevet 'stemplet' og i en tidlig alder er blevet set på som 'dårligt selskab'. Forskerne er nu i færd med at se nærmere på årsagerne til det øgede tilbagefald.

Tea Torbenfeldt Bengtsson, der er seniorforsker ved VIVE, hvor hun forsker i ungdomskriminalitet og sikrede institutioner, siger:

»Det kan skyldes flere mekanismer, og ofte er kriminalitet blot ét ud af mange problemer. Man bliver stemplet som kriminel, og ofte tager helt unge i højere grad den identitet på sig. De opsøger de her fællesskaber, for nu har de jo fået at vide, at det er der, de hører til. De bliver hevet væk fra skolen og møder måske andre unge, der har samme problemer. Alt i alt er det for de fleste en enormt stressende og usikker oplevelse at komme ind i retssystemet,« siger hun.

– *Hvorfor har det så ikke afskrækket de unge fra at begå kriminalitet?*

»Man har den her forestilling om, at de unge tænker rationelt, når de begår kriminalitet, men det bygger på nogle forkerte præmisser om,

hvordan unge handler. Ofte begår de kriminalitet spontant og i grupper, hvor den kulturelle kontekst, venskabsgrupperne og ungdomslivet er det afgørende frem for en klar bevidsthed om konsekvenserne. Og så tror de i øvrigt aldrig, at de selv bliver taget, så det med straffen i sig selv afskrækker generelt ikke,« siger Tea Torbenfeldt Bengtsson.

Retsordfører Trine Bramsen (S), mener, at undersøgelsen bør give stof til eftertanke hos de partier, der på ny ønsker at sænke den kriminelle lavalder.

»Det her viser jo med al tydelighed, at det ikke virker at sænke den kriminelle lavalder. Det sætter det her to streger under, når undersøgelsen viser, at de unge begår kriminalitet igen, og at det går ud over deres uddannelse.«

Samme melding lyder fra SF, hvor retsordfører Karsten Hønge kalder VK-regeringens beslutning for »dummere, end politiet tillader«.

»Forhåbentlig kan det endegyldigt slå en pæl igennem ønsket hos de partier, der stadig vil sænke den kriminelle lavalder. DF vil det, og regeringen flirter med det, men det her viser, at det blot er en kortsigtet måde at høste stemmer på ved at gøre sig hård og barsk, selv om det ikke virker.«

I sin tale ved Folketingets åbning tidligere i oktober løftede statsminister Lars Løkke Rasmussen (V) sløret for regeringens planer om at indføre såkaldte ungdomskriminalitetsnævne

med en dommer i spidsen for børn ned til 12 år. Om regeringen på linje med Dansk Folkeparti også går ind for en sænkelse af den kriminelle lavalder er usikkert:

»Det mangler vi fortsat svar på, om de vil gøre,« siger Trine Bramsen.

Behov for nytænkning

Ønsket om en ungdomskriminalitetspakke blev præsenteret i et beslutningsforslag og en kronik, som V, K, DF og LA skrev i 2014, da partierne var i opposition. Her foreslog de et

Man har den her forestilling om, at de unge tænker rationelt, når de begår kriminalitet, men det bygger på nogle forkerte præmisser om, hvordan unge handler

Tea Torbenfeldt Bengtsson
Seniorforsker, VIVE

FAKTA

Undersøgelsen om sænkelsen af den kriminelle lavalder

✘ Undersøgelsen bygger på registeroplysninger om de otte årgange, der er født mellem 1993-1999. Der er tale om i alt 512.360 personer, i forbindelse med hvilke forskerne har analyseret politiets registrerings af mistanker og sigtelser.

✘ I 2011 var der ifølge tal fra Dansk Statistik 1.091 fældende afgørelser, som var givet til i alt 982 personer, hvor personen på gerningstidspunktet var 14 år. 71 procent af afgørelserne gav en bødestraf, 18 procent resulterede i en ubetinget dom, herunder ungdomssanktion. Forskerne har via datamateriale fra både politiet og Dansk Statistik sammenlignet de 14-åriges kriminalitet før og efter sænkelsen af den kriminelle lavalder og har i tallene taget højde for det generelle fald i ungdomskriminalitet.

✘ Undersøgelsen af tilbagefald – den såkaldte recidiveffekt – er i

undersøgelsen begrænset til de 676 14-årige, som overtrådte straffeloven og var 14 år i hele reformperioden.

✘ Langt hovedparten af de 14-årige straffelovsovertrædere i denne gruppe begik ejendomsforbrydelser som butikstyveri, andet tyveri eller hærværk, og kun en mindre gruppe begik alvorlig kriminalitet. 18 procent af gruppen begik voldskriminalitet.

✘ Beskrivelsen 'kriminell lavalder' blev ifølge forskerne nævnt mere end 300 gange i de nationale aviser i 2010, og de anser det blandt andet derfor for sandsynligt, at de unge har været klar over, at ændringen omhandlede dem. De ville altså – havde reformen virket efter hensigten – kunne være blevet afskrækket fra at begå kriminalitet.

Djøf: Vi er trygge ved Bo Smith-udvalgets arbejde

Bo Smith-udvalget har fået hård kritik for sine metoder af to forskere, der har gennemgået det metodiske arbejde, som ligger til grund for udvalgets konklusioner. Men fagforbundet Djøf, der nedsatte udvalget, har fortsat stor tillid til udvalgets arbejde

Af Sebastian Gjerding

Fagforbundet Djøf har stor tillid til Bo Smith-udvalgets rapport. Det siger formand for de offentlige chefer i Djøf Henning Thiesen, efter at Information onsdag fremlagde en skarp kritik af udvalgets metoder fra to forskere fra Roskilde Universitet.

Bo Smith-udvalget blev nedsat i 2014 af Djøf, efter at skandalesager som eksempelvis statsløsesagen og Justitsministeriets »nødløgn« til Folketingets Retsudvalg havde vakt stor offentlig debat om forholdene i embedsværket.

Et år efter udvalget blev nedsat, offentliggjorde det en rapport, der konkluderede, at det danske system grundlæggende var godt, og at embedsmandsnormer om faglighed, sandhed og lovlighed grundlæggende trivedes.

Ifølge Carina Saxlund Bischoff, lektor i samfundsvidenskab på Roskilde Universitet og Pernille Boye Koch, lektor i offentlig ret på Roskilde Universitet er der så store problemer med Bo Smith-udvalgets metodiske arbejde i de selvstændige undersøgelser, at man ikke kan godtage flere af udvalgets konklusioner.

Der er både »væsentlige brud på forskningskriterierne« og »metodiske fejlgreb«, der nogle steder er så grelle, at de ifølge Carina Saxlund Bischoff »kun kunne bestå en ekssamen i samfundsvidenskabelig metode, hvis man var venlig«. Bo Smith-udvalget afviser alle anklager bortset fra en enkelt.

Formand for de offentlige chefer i Djøf Henning Thiesen afviser at gå ind i kritikken af Bo Smith-udvalgets arbejde, men erklærer sig helt tryk ved udvalgets konklusioner:

»Selve den metodetekniske diskussion vil jeg ikke gå ind i. Jeg er bare en almindelig jurist, så det har jeg slet ikke forudsætninger for. Men jeg kan konstatere, at fire medlemmer af Bo Smith-udvalget har sendt et svar til forskerne, hvor de gendriver kritikken punkt for punkt. Det er altid sundt med en faglig diskussion, og det er så det vi har her,« siger han.

»Jeg tror, at det her er grebet an på den helt rigtige måde. Alt andet ville også undre mig med de medlemmer, der var af Bo Smith-udvalget,« siger Henning Thiesen.

Kvalificeret debat

Ifølge de to kritikere er fejlene i Bo Smith-udvalgets rapport særligt problematiske, fordi den er blevet et referencepunkt i debatten. Rapporten bruges til at afvise enhver bekymring for, at embedsværket ligger under for politisk pres, mener de. Men det er Henning Thiesen uenig i.

»Jeg synes ikke, man kan sige, at Bo Smith-udvalget har lagt en debat død. Den har dannet et kvalificeret grundlag for en fortsat debat, fordi det selvfølgelig er sådan i et demokratisk samfund, at forholdet mellem politikere, embedsmænd og medier er noget, vi skal debattere hele tiden. Det som Bo Smith-udvalget når frem til, er vel, at vores embedsmændssystem fungerer godt og ikke på nogen måde er sygt. Det betyder ikke, at man ikke skal diskutere, om det i forskellige situationer ikke slår til eller slår fejl. Det skal man selvfølgelig, og det skal Djøf være de første til at mene.«

De to forskere kritiserer blandt andet den måde, hvorpå Bo Smith-udvalget undersøger, om der er kommet flere problematiske sager de seneste år. Det gør de ved at optælle antallet af officielle undersøgelser som undersøgelseskommissioner og advokatundersøgelser og konkluderer ud fra det, at der ikke er tale om en stigning i antallet af sager, og at der heller ikke er nogen klare tendenser i sagerne. Ifølge de to kritikere kan der dog være langt flere sager, der aldrig når offentlighedens lys, og derfor kan man slet ikke bruge de officielt nedsatte undersøgelser som indikator.

– *I ville vel kunne spørge jeres medlemmer, hvordan de udsættes for politisk pres, og om det har konsekvenser for embedsmandsnormerne. Har i overvejet selv at lave sådan en undersøgelse?*

»Nej, det var med velberådet hu, at vi valgte at nedsætte et uafhængigt udvalg, fordi vores opfattelse var, at sådan et udvalg taler med en langt stærkere stemme, end vi gør som faglig organisation og interesseorganisation for blandt andet embedsmændene.«

– *Men de taler vel også med en anden stemme?*

»Det har du ret i, men det var et helt bevidst valg på daværende tidspunkt. Det var en tanke, der formede sig i slutningen af 2014, hvor vi havde haft en ret lang række af det, jeg vil kalde for møgsager i staten. Vi synes, der var en grund til at få gravet et par spadestik dybere for at få det her belyst til brug for den helt relevante samfundsmæssige debat om forholdet mellem embedsmænd og politikere. Udvalget har leveret

den vare, og det synes jeg også, at den efterfølgende debat har vist. Så jeg tror, det var det rigtige valg,« siger Henning Thiesen og henviser til, at der både var menige embedsmænd og tidligere chefer repræsenteret i udvalget.

Kritikere har også peget på, at et problem for embedsmændene kan være, at de ikke tør sige fra over for det politiske pres eller gå til medierne, hvis de mener, at de bliver sat til noget, de ikke kan stå inde for af frygt for at blive fyret. Fagforbundet som FTF, FOA og Dansk Magisterforbund har tidligere undersøgt deres medlemmers ytringsfrihed, men det har Djøf indtil videre ikke gjort.

»Det har vi ikke, fordi vi ikke har følt behov for det. Vi har en god fornemmelse for, hvor vores medlemmer står,« siger Henning Thiesen. – *Og hvor står de så?*

»Jeg tror, at vores medlemmer i langt de fleste situationer føler sig trygge ved, hvad der foregår på deres arbejdsplads. Og hvis de ikke gør det, så vil de nok tage det op med Djøf eller med ledelsen det pågældende sted. Det her handler jo rigtig meget om, at der er en åbenhedskultur i det enkelte ministerie eller styrelse. Det tror jeg sådan set, der er de fleste steder.«

segj@information.dk

domstolssystem samt en sænkelse af den kriminelle lavalder til 12 år.

Det er fortsat uklart, om en sænkelse af den kriminelle lavalder vil indgå i den kommende pakke, men Dansk Folkeparti agter at holde regeringspartierne fast på deres løfte fra dengang.

Den nye undersøgelse får ikke Dansk Folkeparti at ændre holdning.

»Jeg tror på, at man både skal have et særligt domstolssystem for unge, og at den kriminelle lavalder skal være så tilstrækkelig lav, at man kan fange folk, første gang det går galt. I dag spilder vi utrolig meget tid på at vente på, at folk bliver 15 år.«

Dansk Folkeparti mener, at hele indsatsen mod ungdomskriminalitet bør nytænkes, så sænkelsen af lavalderen ikke kommer til at stå alene, som den gjorde i 2010.

»Det handler jo ikke bare om at sætte den kriminelle lavalder ned, men netop om at lave et system, hvor man ikke har de unge i det voksne system, men et ungdomsspecialiseret system. Jeg synes faktisk, de har fortjent et egentlig juridisk system, der skal tage hånd om dem, i stedet for kun et socialt system med store kommunale forskelle.«

Peter Kofod Poulsen kan ikke pege på forskning eller andre lande, hvor Dansk Folkeparti kan finde belæg for, at deres forslag vil virke. Men ifølge ham kan det kun blive

Når helt unge bliver straffet, tager de ofte identiteten som kriminel på sig. De opsøger kriminelle fællesskaber, for nu har de fået at vide, at det er der, de hører til.

De bliver hevet væk fra skolen og møder måske andre unge, der har samme problemer, siger Tea Torbenfeldt Bengtsson, seniorforsker ved VIVE.

Foto: Peter Hove Olsen/Ritzau Foto

bedre, at hele området får sit eget system.

»Vi taler jo både om at sænke den kriminelle lavalder og om at indrette et system med en service til de unge ned til 12 år, hvor der både er mulighed for strenge sanktioner, men også mulighed for at gå den blødere vej. Så man både kan tage hånd om dem, der en enkelt gang er kommet til at træde ved siden af, og dem, som er kommet ud i kriminalitet meget tidligt. Jeg synes i virkeligheden, det er en klar forbedring.«

Information har forgæves forsøgt at få retsordførere fra Venstre og Konservative til at kommentere undersøgelsen. Heller ikke justitsminister Søren Pape Poulsen har reageret på Informations henvendelser, men har tidligere meddelt, at han som udgangspunkt ikke vil udtale sig, før den kommende ungdomskriminalitetspakke bliver offentliggjort.

tint@information.dk

